ΚΥΡΙΑΚΗ

«Ἐγενόμην ἐν Πνεύματι ἐν τῇ Κυριακῇ ἡμέρᾳ καὶ ἤκουσα φωνὴν ὀπίσω μου μεγάλην ὡς σάλπιγγος»
(Ἀπ. 1,10)

Φ 11
ΑΝΟΙΞΗ 2017

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΟΡΘΟΔΟΞΟ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΤΟΥ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΚΥΡΙΑΚΗ

Ἔτος Γ΄
Μάρτιος 2017 – Μάϊος 2017
Ἀριθ. Φύλλου 11

ΚΥΡΙΑΚΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἡ βεβαιότητα τῆς Ἀνάστασης 3

Ἡ χαρὰ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ μας..... 5

«Τοῦτον τὸν ξένον…»..... 7

Νὰ τολμᾶς!..... 9

«Προσδοκῶ ἀνάστασιν νεκρῶν»..... 10

Ὅταν οἱ ἄλλοι μᾶς κακολογοῦν... 12

Οἱ δυὸ παιδαριογέροντες..... 13

Στὴν ἔρημο πηγὲς..... 17

«Θροὺς γογγυσμῶν»..... 19

Δὲν ἦταν τιμωρία..... 19

Ὁ γέροντας καὶ τὰ σύκα..... 21

Ὅταν τὰ παιδιὰ δαγκώνουν..... 23

Τριμηνιαίο Ὀρθόδοξο Χριστιανικό Περιοδικό

Ὄργανο ὁμωνύμου Ἱεραποστολικοῦ Συλλόγου

Ἔτος Γ΄, Ἀριθ. Φύλλου 11
Μάρτιος 2017 - Μάϊος 2017

Ἐκδότης:
Ὀρθ. Ἱεραπ. Σύλλογος «ΚΥΡΙΑΚΗ»
Β΄ πάροδος Εἰρήνης 2, 60100 Κατερίνη,
(παραπλεύρως Τράπεζας Ταχυδρομικοῦ Ταμιευτηρίου), τηλ: 2351022183
Διαδίκτυο: http://www.iskiriaki.com
Ἠλ. Ταχυδρ: info@iskiriaki.com

Ὑπεύθυνος Σύνταξης:
Ἀθανάσιος Γκάτζιος,
τηλ: 2351026396

Συντακτική Ἐπιτροπή:
Ἀβραὰμ Σαλασίδης
Ἀθανάσιος Γκάτζιος
Ἰωάννης Βαρσάμογλου
Στέφανος Σπανὸς

Ἐπιμέλεια ὕλης:
Ἀβραὰμ Σαλασίδης

Στοιχειοθεσία–Σελιδοποίηση-Ἐκτύπωση:
Γραφικές Τέχνες «Μέλισσα», Ἀσπροβάλτα

Ἐτήσια συνδρομή: 5€ / **Κύπρου:** 10€ / **Ἐξωτερικοῦ:** 15€
Ἀρ. Λογαρ. Τράπεζα Πειραιῶς:
5254-076004-404 EUR
IBAN: GR8501722540005254076004404

Ἡ βεβαιότητα τῆς Ἀνάστασης

π. Ἀνδρέα Ἀγαθοκλέους

Πάσχα!

Τί νὰ σημαίνει γιὰ τὸ σημερινὸ ἄνθρωπο ποὺ παλεύει γιὰ τὸν «ἐπιούσιον ἄρτον», τὴν ἠρεμία τῆς ψυχῆς του, τὴν ἀσφάλεια καὶ τὴν εἰρήνη; Τί μπορεῖ νὰ τοῦ πεῖ αὐτὴ ἡ «ἑορτὴ τῶν ἑορτῶν», πού τόσο ἔντονα γιορτάζουν οἱ Ὀρθόδοξοι;

Ὅ,τι καὶ νὰ δεῖ κανεὶς νὰ γίνεται τὴ Μ. Ἑβδομάδα καὶ τὴ νύκτα τῆς Ἀνάστασης στὶς Ἐκκλησίες καὶ ὅ,τι καὶ νὰ διαβάσει ἢ νὰ ἀκούσει γιὰ τὴ γιορτὴ αὐτή, ἂν μέσα στὴν καρδιά του δὲν ἀκούσει τὸ «Ἀνέστη Χριστός!», τίποτα οὐσιαστικὸ δὲν κατάλαβε.

Ἡ Ἀνάσταση τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου στὰ Ἱεροσόλυμα, δὲν ἀποδεικνύεται μὲ ἐπιχειρήματα τοῦ κόσμου τούτου, ἀκριβῶς γιατί δὲν εἶναι ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. Συνέβηκε, βέβαια, ἐν τόπῳ καὶ χρόνῳ, στὸ φθαρτὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, ἀλλὰ πλέον ὑπερβαίνει τὴ φθορὰ ποὺ ἐγκλωβίζει, τὶς αἰσθήσεις ποὺ περιορίζουν, τὸ χωρόχρονο ποὺ δεσμεύει.

Ἀπὸ τότε καὶ γιὰ πάντα ἔγινε ἡ αἰτία τῆς δικῆς μας «ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως», τῆς βεβαιότητάς μας ὅτι ὁ Χριστός, ὡς νικητὴς τοῦ θανάτου, θὰ νικήσει καὶ τὶς δικές μας μορφὲς θανάτου αὐτοῦ τοῦ κόσμου, δηλαδὴ τὸν πόνο, τὴν ἀπογοήτευση, τὴ θλίψη, τὸ ἄγχος καὶ τὴ διά-

σπαση. Ἡ Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου ἂν καὶ δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴ δική μας ἀποδοχή, ἐν τούτοις ἐπηρεάζει «οὐρανὸν τε καὶ γῆ καὶ τὰ καταχθόνια». Γίνεται ὁ λόγος τῆς ἀφθαρτοποίησης τοῦ σύμπαντος κόσμου «ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῆς τοῦ Κυρίου παρουσίας». Ὅμως, ἀπὸ τώρα μπορεῖ νὰ μεταμορφώσει τὴ ζωή μας, ἂν ἐλεύθερα τὸν ἀποδεχτοῦμε ὡς «τὸν Κύριο καὶ Θεὸ μας» ὑπακούοντας στὴν Ἐκκλησία, ποὺ εἶναι τὸ σῶμα Του, καὶ ζῶντας μὲ τοὺς ἀδελφούς μας τὴν ὁμορφιὰ τῆς ἐν Χριστῷ κοινωνίας τῶν προσώπων.

Αὐτὴ ἡ ὑπακοὴ θὰ συντρίψει τὰ δεσμὰ τῆς μέσα μας ἁμαρτίας ποὺ δὲν μᾶς ἀφήνει «νὰ ἀναπνεύσουμε οὐρανὸ» καὶ ποὺ γίνεται ἡ αἰτία τοῦ ἄγχους, τῆς ἀνασφάλειας, τῆς κακοδαιμονίας μας. Καὶ ὅπως ὁ Χριστὸς ὑπάκουσε στὸν Πατέρα του «μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ» καὶ τότε Αὐτὸς τὸν «ὑπερύψωσε καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα», ἔτσι θὰ γίνει μὲ ὅσους μὲ τὴ θέλησή τους, ὑπακούσουν στὶς ἐντολὲς τοῦ Χριστοῦ ποὺ ὑπάρχουν στὸ Εὐαγγέλιο, στοὺς πνευματικοὺς πατέρες ποὺ ἀναλαμβάνουν ὡς γιατροὶ τὴ θεραπεία τους, στοὺς γύρω τους ποὺ γίνονται ὁ καθρέφτης τοῦ κακοῦ ἑαυτοῦ τους.

Τότε, κατανοεῖται ὁ θάνατος τοῦ παλιοῦ ἑαυτοῦ καὶ ἡ ἀνάσταση τοῦ νέου «τοῦ κατὰ Χριστὸν κτισθέντος». Κατανοεῖται ἐμπειρικὰ ἡ Ἀνάσταση ὡς γεγονός, γιατί ἐνεργοποιοῦνται δυναμικά τά ἀποτελέσματα, τὰ δῶρα της, ποὺ εἶναι ἡ χαρά, ἡ ἐλπίδα, ἡ λεβεντιά, ἡ βεβαιότητά του.

Χριστὸς Ἀνέστη!

Ἀληθῶς Ἀνέστη!

Παραπομπές στό Διαδίκτυο

Ἡ «ΚΥΡΙΑΚΗ» στὸ Διαδίκτυο!

Στὴ διεύθυνση: www.iskiriaki.com

Διαβάστε τὰ προηγούμενα τεύχη τοῦ περιοδικοῦ καὶ ἐνημερωθεῖτε γιὰ τὶς δραστηριότητες τοῦ Συλλόγου καθὼς καὶ γιὰ πνευματικὰ θέματα ἀπὸ τὴν ἱστοσελίδα μας.

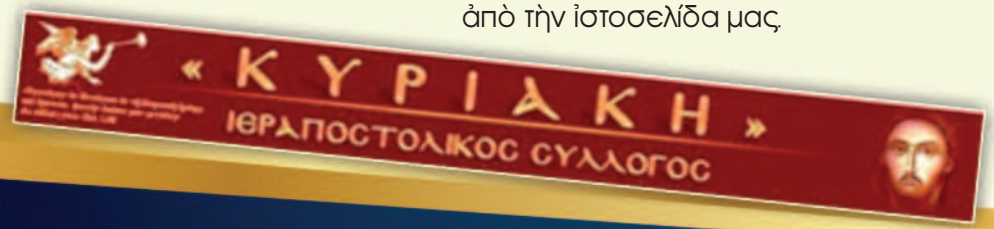

Ἡ χαρὰ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ μας

Ἡ ἑορτὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ κατὰ τὴ διάρκεια τῆς Μεγάλης Σαρακοστῆς δίνει τὴν αἴσθηση τοῦ προ-Πάσχα. Ἡ κατανυκτικὴ ἀτμόσφαιρα ὑποχωρεῖ καὶ μένει ἡ χαρὰ τῆς μεγάλης γιορτῆς. Γι' αὐτὸ ἄλλωστε γίνεται καὶ «κατάλυσις ἰχθύος». Τὰ τροπάρια, οἱ πανηγυρισμοὶ καὶ ὅ,τι ἄλλο συνθέτει μιὰ Θεομητορικὴ ἑορτὴ σπάζουν τὸ πένθιμο τῶν ἡμερῶν καὶ μᾶς προσφέρουν τὴ δυνατότητα νὰ χαροῦμε τὸν Εὐαγγελισμό, ὅπως καὶ ἡ λέξη σημαίνει, ὡς εὐχάριστη ἀγγελία –εἴδηση ὅτι γεννιέται, ἔρχεται Αὐτὸς ποὺ θὰ λυτρώσει τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὰ δεσμὰ τοῦ θανάτου, τῆς φθορᾶς καὶ τῆς ἁμαρτίας.

Ἡ παρουσία τῆς ἐθνικῆς ἑορτῆς καλύπτει, γιὰ κάποιους, τὴν ἐκκλησιαστική. Ἐγὼ θὰ ἔλεγα τὴν συμπληρώνει γιὰ μᾶς τοὺς Ὀρθόδοξους Ἕλληνες. Ἕνα ἔθνος, σκλαβωμένο καὶ ταλαιπωρημένο, ἀλλὰ ὄχι μίζερο, δέχεται τὸ εὐχάριστο μήνυμα τῆς παλιγγενεσίας του, τῆς ἐλευθερίας του. Δὲν εἶναι σημαντικὸ αὐτό; Ὅμως ὅ,τι σημαντικὸ καὶ νὰ σημαίνει ἐκκλησιαστικὰ ἢ ἐθνικὰ μιὰ ἑορτή, ἂν σὲ προσωπικὸ ἐπίπεδο δὲν λέει τίποτε, παύει νὰ ἔχει ἀξία προσωπικὴ καὶ ἄρα οὐσιαστική. Ὅπως ἕνας ποὺ ἀπολαμβάνει τὴν ἀξία τῆς ἐλευθερίας καὶ ἔχει τὰ ἀνθρώπινά του δικαιώματα δὲν μπορεῖ νὰ κατανοήσει τὸν φυλακισμένο, ἔτσι κι ὁ φυλακισμένος εἶναι ὁ μόνος ποὺ μπορεῖ νὰ καταλάβει τὴ σημασία τῆς ἐλευθερίας καὶ νὰ χαρεῖ βαθειά, ὅταν τὴν ἀποκτήσει.

Κάπως ἔτσι, κι ἴσως πιὸ πολύ, κατανοεῖται τὸ «ἀπ᾽ αἰῶνος ἀπόκρυφο μυστήριο», ποὺ φανερώνεται μὲ τὸν Εὐαγγελισμὸ τῆς Θεοτόκου. Εὑρισκόμενους μέσα στὸ χάος ποὺ μᾶς ἔριξε ἡ πτώση, ἔρχεται ὁ Λυτρωτὴς καὶ μᾶς ἀνεβάζει στὸ Φῶς Του! Ζῶντας στὰ δεσμὰ τοῦ χώρου καὶ τοῦ χρόνου, ἔρχεται Ἐκεῖνος ποὺ τὰ συντρίβει καὶ μᾶς ἐλευθερώνει!

Ὅλα τά πιὸ πάνω θὰ φαντάζουν κάπως ὡραῖα, ἀλλὰ ὄχι θέματα ποὺ ἀφοροῦν ἄμεσα τὴν καθημερινότητα, τὴ ζωή μας. Ὅμως δὲν μπορεῖ νὰ πεῖ τὸ ἴδιο ὅποιος ἐβίωσε τὸν Ἅδη τοῦ ἑαυτοῦ του, τὴ σκλαβιὰ τῶν παθῶν του· ὅποιος, στὴ πορεία τῆς ζωῆς του, ἔζησε τὴν ἀπελπισία ἀπὸ τὴν ἁμαρτία του καὶ τὸν πόνο ἀπὸ τὴ μοναξιὰ σ᾽ ὅλη της τὴν ἔκταση. Αὐτὸς γνωρίζει τί σημαίνει χάος καὶ τί σημαίνει θάνατος. Γι᾽ αὐτὸν ἡ χαρούμενη εἴδηση, ὁ Εὐαγγελισμός του, εἶναι ἡ στιγμὴ ποὺ μέσω κάποιου τρόπου ἐβίωσε στὴν καρδιὰ του τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ποὺ τὸν ἐλευθέρωσε καὶ τὸν ἀνέστησε.

Ἔτσι, γιὰ ἄλλους χριστιανοὺς ὁ Εὐαγγελισμὸς θὰ εἶναι μιὰ γιορτὴ ποὺ σπάζει τὴ ρουτίνα καὶ τὴν πένθιμη πορεία τῆς Μεγάλης Σαρακοστῆς, γιὰ ἄλλους ὅμως θὰ εἶναι πηγὴ χαρᾶς μεγάλης, γιατί θὰ γίνεται ὑπόμνηση τῆς προσωπικῆς τους λύτρωσης. Τὸ Ἐκκλησιαστικὸ γεγονὸς γίνεται προσωπικὸ καὶ ἡ χαρὰ

αὐξάνει.

Κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ χαρεῖ τὸν Παράδεισο μὲς στὴν καρδιὰ του τόσο, ὅσο αὐτὸς ποὺ βίωσε τὴν Κόλαση.

Κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ εὐχαριστήσει τὸ Θεὸ τόσο, ὅσο αὐτὸς ποὺ κατάλαβε τὴν ἀδυναμία του καὶ ἀφέθηκε στὰ χέρια τοῦ Θεοῦ καὶ λυτρώθηκε, ὅπως καὶ κανεὶς δὲν ἀπολαμβάνει τὴ γιορτὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου τόσο, ὅσο αὐτὸς ποὺ ἔνιωσε μέσα του τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιο νὰ τὸν «καθαρίζει ἀπὸ κάθε κηλίδα» καὶ τὸν Χριστὸ «κατοικοῦντα καὶ μένοντα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ».

π. Ἰωνὰς

Ὅταν γεννήθηκε ὁ γιὸς μου, ἦρθε στὴν Ἀθήνα ἡ μακαρίτισσα ἡ μάνα μου νὰ βοηθήσει τὴ νέα κατάσταση καὶ νὰ μοιραστεῖ τὴ χαρά μας. Ἡ χαρὰ της ἦταν τὸ χαμόγελο καὶ τὸ κλαυθμύρισμα τοῦ νηπίου στὸ σπίτι καὶ τὸ ἀνέβασμα στὰ Καλλίσια, τὴν Κυριακή, ὅπου λειτουργοῦσε ὁ μακαριστὸς ἐκεῖνος Γέροντας ὁ π. Πορφύριος. Κάποια στιγμή, ἐκεῖ στὰ Καλλίσια, μετὰ τὴ θεία Λειτουργία, μιὰ κυρία ψιθύρισε μὲ παράπονο, πὼς κράτησε πολὺ ἡ Ἀκολουθία. Καὶ ἡ μάνα μου, δίχως νὰ χάσει δευτερόλεπτο, τῆς εἶπε:

Τί λές, κυρά μου! Μὲ τέτοιον ἅγιο λειτουργὸ καὶ τέτοια ψαλμωδία, μακάρι νὰ κρατοῦσε ἡ λειτουργία ὅλη μέρα!

Ἡ μάνα μου ἦταν μαθημένη ἀπὸ τὶς Ἀκολουθίες στὸν ἀη-Πρόδρομο τῆς Λευκοπηγῆς καὶ τὶς ἀγρυπνίες ποὺ γίνονταν ἐκεῖ ἢ στὰ γύρω χωριὰ καὶ τὸ χαιρόταν. Κι ἐδῶ, στοῦ Ζωγράφου ὅπου μέναμε τότε, γιὰ νὰ εἶμαι κοντὰ στὸ Πανεπιστήμιο ποὺ ἦταν ἡ δουλειά μου, ἡ μάνα μου τώρα ἐρχόταν πιὸ συχνὰ κι ἔβλεπε τὸν κόσμο σὰ νὰ βρισκόταν στὸ χωριό. Σὲ ὅλους μιλοῦσε, ὅλους τούς καλημέριζε. Καὶ ὅταν δὲν τῆς ἀπαντοῦσαν, ἐκείνη δὲν τοὺς παρεξηγοῦσε:

«Ἡ καλημέρα εἶναι τοῦ Θεοῦ», ἔλεγε. Ἐγὼ τὴ λέω, καὶ ὅποιος θέλει ἂς τὴν πάρει• ὅποιος δὲν τὴ θέλει, ἂς τὴν ἀφήσει νὰ πέσει κάτω!

Ὅταν ἔβλεπε τοὺς ἄλλους στὴν πολυκατοικία ἢ στὸ δρόμο καθὼς πήγαινε τὸ Βασιλάκη στὴν αὐλὴ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, γιὰ νὰ παίξει μὲ τὸ φίλο του τὸ Βασιλάκη -γιὸ τοῦ συναδέλφου μου Δημήτρη Γόνη-, ὅλους τούς ἔβλεπε σὰν φίλους ἢ σὰν χωριανούς. Κανένας δὲν τῆς ἦταν ξένος. Κάποτε μοῦ εἶπε τοῦτο τὸ φοβερὸ λόγο:

Ἐγώ, παιδάκι μου, δὲν τοὺς βλέπω σὰν ξένους, γιατί εἶναι κι ἐκεῖνοι παιδιὰ τοῦ Θεοῦ, ὅπως ἐμεῖς. Ἂν δὲν τὸ ξέρουν τώρα, ποὺ ἴσως δὲν πᾶνε συχνὰ στὴν ἐκκλησία, κάποτε θὰ τὸ καταλάβουν καὶ θ'ἀλλάξουν ταχτική!

Μιὰ μέρα ποὺ καθόμασταν στὸ σαλόνι καὶ ὁ Βασιλάκης ἔπαιζε μὲ τὰ παιχνίδια του, θυμήθηκε τὰ παιδικά μου χρόνια:

Οὔτε ὁ Νίκος οὔτε ἐσύ, ποὺ ἤσουν μικρότερος, εἴχατε παιχνίδια νὰ παίξετε, γιατί ἦταν δύσκολα τά χρόνια τότε. Ὅμως, πηγαίνατε στὸν πλάτανο, στ'ἀλώνια, στὴν αὐλὴ τοῦ σχολείου καὶ τῆς ἐκκλησίας καὶ παίζατε μὲ τ'ἄλλα παιδιά. Ἰδίως τὰ βράδια, μετὰ τὸν ἑσπερινό. Κάπου-κάπου, ξεχνιόσασταν στὰ παιχνίδια καὶ ἔβγαινε ὁ πατέρας νὰ σᾶς φωνάξει γιὰ τὸ βραδινὸ φαγητὸ - θυμᾶσαι;

Ἂν τὸ θυμᾶμαι, λέει! Μὲ ξεχωριστὴ

συγκίνηση φέρνω στὸ νοῦ μου μιὰ βραδιὰ καλοκαιριοῦ, πρὶν ἀπὸ τὸν πόλεμο. Ὁ πατέρας μου, καθὼς ἔφευγε ἀπὸ τὸ καφενεῖο τῆς θείας Σοφίας, ὅπου μαζευόντουσαν οἱ χωριανοὶ νὰ πιοῦν ἕναν καφὲ ἢ μιὰ ρακή, καὶ νὰ ποῦν τὰ νέα τῆς ἡμέρας, μᾶς εἶδε -τὸν ἀδερφό μου κι ἐμένα- νὰ παίζουμε στὰ «Καραγάτσια», πίσω ἀπὸ τὸν ἀη-Πρόδρομο καὶ μᾶς φώναξε διακριτικά:

Φτάνουν γιὰ σήμερα τὰ παιχνίδια· αὔριο πάλι. Τὸν ἀκολουθήσαμε καὶ κατεβήκαμε στ' ἁλώνια, στὴν πλατεία. Περνώντας μπροστὰ ἀπ' τὸν αἰωνόβιο πλάτανο, εἶδε ὁ πατέρας μου ἕναν ἡλικιωμένο ἄντρα νὰ κάθεται μονάχος. Μέσα στὴ νύχτα, δὲν τὸν γνώρισε. Δὲν ἦταν ἄνθρωπος τοῦ χωριοῦ. Τὸν πλησίασε, τὸν καλησπέρισε καὶ τὸν ρώτησε:

Ξένος θὰ εἶσαι, γιὰ νὰ κάθεσαι τέτοια ὥρα μονάχος σου ἐδῶ. Περιμένεις κανέναν;

Ὄχι, ἀπάντησε ἐκεῖνος. Πήγαινα γιὰ τὴν πολιτεία, μὰ νυχτώθηκα καὶ κάθησα νὰ μείνω ἀπόψε ἐδῶ, καὶ αὔριο, σὰν δώσει ὁ Θεὸς τὴ μέρα, νὰ ξεκινήσω πάλι παίρνοντας τὸ δρόμο γιὰ τὴν πολιτεία.

Νηστικὸς εἶσαι ἢ χορτάτος; τὸν ρώτησε ὁ πατέρας.

Εἶχα ὑπολογίσει νὰ φτάσω νωρίτερα, μὰ τὰ πόδια μου μὲ γέλασαν, κι ἔτσι ἀπόμεινα στὸ δρόμο καὶ νηστικός.

Πάρε τὸν τορβά σου καὶ πᾶμε σπίτι μας, τοῦ λέει ὁ πατέρας.

Ὁ ξένος σηκώθηκε, πῆρε τὸν τορβά του καὶ ἦρθε μαζί μας. Ἡ μάνα μου τὸν καλωσόρισε χαρούμενη, κι ἔβαλε κι ἄλλο πιάτο στὸ τραπέζι. Τοῦ ζέστανε λίγο νερὸ νὰ πλύνει τὰ πόδια του καὶ τοῦ ἔστρωσε μιὰ ψάθα καὶ χοντρὰ στρωσίδια στὴ σάλα, γιὰ νὰ κοιμηθεῖ· ἄλλωστε, ὅλοι τότε κοιμόμασταν στὸ πάτωμα. Σπάνια ἦταν τὰ σπίτια ποὺ εἶχαν κρεββάτια, κι αὐτὰ μόνο γιὰ κάποιον ἄρρωστο.

Τὴν ἄλλη μέρα, πρωΐ-πρωΐ, πῆρε ὁ πατέρας μου μὲ τὸν ξένο μουσαφίρη ἕνα ζεστὸ καφὲ καὶ λίγο ψωμὶ μὲ τυρί, καὶ τὸν ξεπροβόδισε. Ἡ μάνα μου τοῦ ἔβαλε καὶ κάτι γιὰ τὸ δρόμο, ἂν πεινάσει. Κι ἐκεῖνος τοὺς εἶπε χίλιες εὐχές:

Ὁ Θεὸς νὰ σᾶς δώσει ὅλα τ' ἀγαθὰ τοῦ Ἀβραὰμ καὶ τοῦ Ἰσαάκ, ποὺ πήρατε ἕναν ξένο σὰν ἐμένα στὸ σπιτικό σας.

Πολὺ ἀργότερα, ὅταν μεγάλωσα κάπως καὶ ἄρχισα νὰ ψάλλω, θυμήθηκα πολλὲς φορὲς ἐκεῖνο τὸν ξένο στὴν Ἀκολουθία τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς, ὅταν ὁ ψάλτης λέει τὸ τροπάριο «Τὸν ἥλιον κρύψαντα….», στὴν περιφορὰ τοῦ Ἐπιταφίου, ἐπαναλαμβάνοντας: «τοῦτον τὸν ξένον. Δὸς μοι τοῦτον τὸν ξένον…». Καὶ ἀκόμη, τὸν θυμήθηκα πολλὲς φορὲς ὅταν γυρνοῦσα στὶς ξένες χῶρες γιὰ σπουδές, καὶ γνώρισα κοντὰ σὲ ξένους τὴν ἀρετὴ τῆς φιλοξενίας, ποὺ ἔμαθα κοντὰ στὸν πατέρα μου καὶ τὴ μάνα μου.

Π.Β. Πάσχου, Παναγία Μυρτιδιώτισσα

ΝΑ ΤΟΛΜΑΣ!

Ὅταν μιὰ νέα μέρα ξημερώνει, τόλμησε νὰ χαμογελᾶς μὲ εὐγνωμοσύνη.

Ὅταν ὑπάρχει σκοτάδι, τόλμησε νὰ εἶσαι ὁ πρῶτος γιὰ νὰ λάμψει ἕνα φῶς.

Ὅταν ὑπάρχει ἀδικία, τόλμησε νὰ εἶσαι ὁ πρῶτος ποὺ θὰ τὴν καταδικάσει.

Ὅταν κάτι φαίνεται δύσκολο, τόλμησε νὰ τὸ κάνεις ὁπωσδήποτε.

Ὅταν ἡ ζωὴ φαίνεται νὰ σὲ ρίχνει κάτω, τόλμησε νὰ ἀντεπιτεθεῖς.

Ὅταν φαίνεται νὰ μὴν ὑπάρχει ἐλπίδα, τόλμησε νὰ βρεῖς.

Ὅταν αἰσθάνεσαι κουρασμένος, τόλμησε νὰ συνεχίσεις.

Ὅταν οἱ καιροὶ εἶναι σκληροί, τόλμησε νὰ εἶσαι πιὸ σκληρός.

Ὅταν ἡ ἀγάπη σὲ πληγώνει, τόλμησε νὰ συνεχίσεις νὰ ἀγαπᾶς.

Ὅταν κάποιος εἶναι πληγωμένος, τόλμησε νὰ τὸν βοηθήσεις νὰ ἐπουλώσεις τὴν πληγή.

Ὅταν ἕνας ἄλλος χάνεται, τόλμησε νὰ τὸν βοηθήσεις νὰ βρεῖ τὸν δρόμο.

Ὅταν ἕνας φίλος πέφτει, τόλμησε νὰ εἶσαι ὁ πρῶτος ποὺ θ'ἁπλώσει τὸ χέρι γιὰ νὰ σηκωθεῖ.

Ὅταν διασταυρωθεῖς μὲ κάποιον ἄλλο, τόλμησε νὰ τοῦ χαμογελάσεις.

Ὅταν νιώθεις θαυμάσια, τόλμησε νὰ βοηθήσεις κάποιον ἄλλο νὰ αἰσθάνεται ἐπίσης ὑπέροχα.

Ὅταν ἡ μέρα ἔχει τελειώσει, τόλμησε νὰ αἰσθανθεῖς σὰν νὰ ἔχεις κάνει τὸ καλύτερό σου.

Τόλμα νὰ εἶσαι τὸ καλύτερο ποὺ μπορεῖς, κάθε στιγμή.

Τόλμα νὰ εἶσαι!

Steve Maraboli
Ἀπόδοση ἀπὸ τὴν Ἀγγλική,
Ἀθ. Ἀστ. Γκάτζιος

«ΠΡΟΣΔΟΚΩ ΑΝΑΣΤΑΣΙΝ ΝΕΚΡΩΝ»

Παναγιώτη Σωτήρχου

Βράδυ. Μοῦ τηλεφώνησαν ξαφνικὰ πῶς πρέπει νὰ μιλήσω σὲ μία ἐκδήλωση γιὰ τὴν ἁγιότητα τῆς Μικρασίας. Ἀντιλόγησα πῶς δὲν εἶμαι ἱστορικός, μήτε θεολόγος. Ἐπέμεναν. Ὑποχώρησα. Ὄχι ἀπὸ ἀδυναμία, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν μνήμη τῆς μάνας μου τῆς Μικρασιάτισσας, ἀπὸ τὰ μέρη τῶν Κυδωνιῶν, ποῦ φύτεψε μέσα μου τὸν καημό. Κι ἀντὶ νὰ πάρω πέννα καὶ χαρτὶ νὰ γράψω, πῆρα μιὰ φωτογραφία της, σὰν μικρὸ παιδὶ ποῦ ζητᾶ τὴν βοήθεια τῆς μάνας του...

Κοίταξα κάμποση ὥρα τὴν φωτογραφία. Κι ἀναλογίστηκα τὰ μικράτα μου, ὅταν τὴν ἔβλεπα νὰ κάνει τὸ σταυρό της καὶ νὰ λέει «Ἔλα, Χριστὲ καὶ Παναγία», πρὶν ἀπὸ κάθε δουλειὰ τοῦ σπιτιοῦ. Μπουγάδα στὴ σκάφη, μαγείρεμα, ράψιμο, καθάρισμα... Κι ἔλεγα μέσα μου, μὲ τὸ παιδικὸ μυαλὸ τῶν ἕξι-ἑφτὰ χρονῶν: «Δὲν προλαβαίνει νὰ κάνει ὅλες τὶς δουλειὲς μόνη της καὶ φωνάζει τὴν Παναγία νὰ τὴν βοηθήσει». Γιατί εἴμαστε μεγάλη φαμίλια καὶ φτωχὴ καὶ δὲν μπορούσαμε νὰ ἔχουμε παραδουλεύτρα ἢ δούλα, ὅπως τὶς λέγανε τότε. Ἔλα, Χριστὲ καὶ Παναγιά, ἔλεγε κι ἔκανε τὸ σταυρό της.

Κι ἐγὼ μικρός, ἀλλὰ περίεργος, καθόμουν κοντὰ στὴν πόρτα γιὰ νὰ δῶ ἂν θὰ μπεῖ στὸ σπίτι μας ἡ Παναγιά, νὰ βοηθήσει τὴν μάνα μου. Δὲν τὴν ἔβλεπα ὅμως νὰ μπαίνει, κι ἔλεγα μὲ τὸ νοῦ μου: «μπορεῖ νὰ μπαίνει ἀπ' τὴν πόρτα τῆς αὐλῆς καὶ γι' αὐτὸ δὲν πῆρα χαμπάρι». Πήγαινα λοιπὸν καὶ στὴν αὐλὴ νὰ δῶ τὴν Παναγιὰ καὶ δὲν τὴν ἔβλεπα ποτέ. Φαίνεται ὅμως ὅτι τὴν ἔβλεπε ἡ φτωχιὰ καὶ βασανισμένη μάνα μου, γιατί, σὰν τελείωνε τὴν μπουγάδα ἢ τὸ τηγάνισμα στὴν κουζίνα, τὴν ἄκουγα νὰ λέει:

- Δόξα νάχει ὁ Θεὸς καὶ ἡ Παναγία, καὶ ξανάκανε τὸ σταυρό της.

Βλέπω τὴν φωτογραφία της ποῦ διασώζει τὴν χαρμολύπη στὸ βλέμμα καὶ τὴν πίκρα καὶ τὴν κούραση στὸ βασανισμένο πρόσωπό της. Ἡρωικὸ καὶ ἁγιασμένο βλαστάρι τῆς Μικρασίας τούτη ἡ γυναίκα, μᾶς μιλοῦσε, πολλὲς φορὲς μὲ δάκρυα, γιὰ τὰ

εὐλογημένα, τὰ ἁγιασμένα χώματα τῆς Ἀνατολῆς, ὅπου ζοῦσαν οἱ Ρωμηοὶ μονιασμένοι καὶ ἀγαπημένοι, κι ὧρες - ὧρες ἔλεγε τὰ παλιά τα παραμύθια καὶ τὶς ἱστορίες γιὰ τὸν Κωνσταντῖνο τὸν Βασιλέα καὶ γιὰ τὰ θαύματα τῶν Ἁγίων, ποῦ γίνονταν καθημερινὰ καὶ σὲ κάθε περίσταση, καὶ τὶς πιὸ πολλὲς φορὲς ἔκλαιγε κι ἔψελνε, ὅταν ἔκανε τὶς δουλειὲς τοῦ σπιτιοῦ, γιατί οἱ Μικρασιάτες δὲν ξεχωρίζανε τὴν πίστη ἀπ' τὴ ζωή τους καὶ ὁ συχνὸς ἐκκλησιασμὸς ἔδενε σὰν ἁλυσίδα ὅλες τὶς μέρες τῆς ἑβδομάδας. Κι ἐγὼ ἄκουγα βουβὸς καὶ μάθαινα μὲ τὸ αὐτὶ τὶς ψαλμωδίες της, ποῦ οἱ πιὸ πολλὲς ἦταν γιὰ τὴν Παναγία Θεοτόκο:

- «Ἀπὸ τῶν πολλῶν μου ἁμαρτιῶν ἀσθενεῖ τὸ σῶμα, ἀσθενεῖ μου καὶ ἡ ψυχή. Πρὸς Σὲ καταφεύγω, τὴν Κεχαριτωμένην· ἐλπὶς ἀπηλπισμένων, Σοὶ μοὶ βοήθησον».

- «Δέσποινα καὶ Μήτηρ τοῦ Λυτρωτοῦ, δέξαι παρακλήσεις ἀναξίων σῶν ἱκετῶν, ἵνα μεσιτεύσης πρὸς τὸν ἔκ Σοὺ τεχθέντα. Ὦ Δέσποινα τοῦ κόσμου, γενοῦ μεσίτρια».

- «Προστασία τῶν Χριστιανῶν ἀκαταίσχυντε, μεσιτεία πρὸς τὸν Ποιητὴν ἀμετάθετε, μὴ παρίδης ἁμαρτωλῶν δεήσεων φωνᾶς, ἀλλὰ προφθασον ὡς ἀγαθή».

Ἔκλαιγε, ἔκλαιγε καθημερινὰ καὶ πολλὲς φορὲς τὴν μέρα. Καὶ θυμᾶμαι μία φορά, ποῦ μὲ κοίταξε κλαμένη, μοῦ εἶπε, καθὼς τρέχανε χοντρὰ δάκρυα πάνω στὸ βασανισμένο τῆς πρόσωπο.

- Ὅποιος ξέρει νὰ κλαίει, γιόκα μου, ξέρει νὰ ἐλπίζει…

Μοῦ ἔκανε μεγάλη ἐντύπωση αὐτὸς ὁ λόγος, καὶ τὸν θυμόμουνα κάθε φορᾶ ποῦ ἔκλαιγα, καὶ περίμενα μετὰ τὸ κλάμα νὰ ῾ρθεῖ καὶ ἐλπίδα. Ἔτσι ἔμαθα νὰ περιμένω σὲ ὅλη τὴν ζωή μου, καὶ καθὼς βλέπω πάλι τούτη τὴν φωτογραφία καὶ λυπᾶμαι, ποῦ ἔζησε τόσο βασανισμένα τούτη ἡ γυναίκα, ἡ μάνα μου, ἔρχεται σὰν πουλάκι ὄμορφο ἡ ἐλπίδα καὶ μοῦ λέγει στ' αὐτί:

- «Προσδοκῶ ἀνάστασιν νεκρῶν καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος»!

Εἶναι μία ἐλπίδα καὶ μία λαχτάρα γιὰ τούτην τὴν ἁπλή, τὴν καλὴ γυναίκα, τὴν Μικρασιάτισσα, ποῦ τόσο βασανίστηκε ἀπ' τὰ παιδικά της ὡς τὰ ὕστερά της χρόνια, κι εὔχομαι ὁ Θεὸς νὰ τὴν ἀναπαύσει «ἐν χώρα ζώντων» γιὰ νὰ ξεκουραστεῖ καὶ νὰ ἡσυχάσει ἀπὸ τὰ πολλά της βάσανα».

Ἡ διδασκαλία τῶν καθηγητῶν τῆς ἐρήμου γιὰ τὴν καταλαλιὰ καὶ τὴν κατάκριση δὲν περιορίζεται μόνο στὴν καταδίκη τῶν μεγάλων αὐτῶν ἁμαρτημάτων ἢ στὴν ἐξήγηση τοῦ λόγου τῆς καταδίκης αὐτῆς ἢ στὴν ἐνημέρωση τῶν χριστιανῶν γιὰ τὸν τρόπο τῆς ἀποφυγῆς τους, ἀλλὰ προχωρεῖ καὶ σὲ συμβουλὲς γιὰ τὸ πῶς θὰ μπορέσει κανεὶς νὰ τὰ ἀντιμετωπίσει, ὅταν αὐτὸς γίνει ἀντικείμενο τῆς κακόβουλης ἐνέργειάς τους.

Οἱ συμβουλὲς αὐτὲς δὲν ἔχουν τεχνικὸ χαρακτήρα, ἀλλὰ πνευματικό. Δὲν ἀποβλέπουν, δηλαδή, στὸ νὰ διδάξουν τὸν πιστὸ μιὰ κατὰ κόσμο μεθοδολογία γιὰ τὴν ἀπόκρουση τῆς καταλαλιᾶς, ἀλλὰ νὰ τὸν κάνουν νὰ συλλογιστεῖ πάνω σ’αὐτὴ καὶ νὰ τοῦ δώσουν τὴ δύναμη ὄχι τόσο νὰ τὴν ἀντιμετωπίσει διανοητικά, ὅσο νὰ τὴν ὑπερβεῖ δημιουργικὰ μὲ στόχο τὴν πρόοδό του στὴ ζωὴ τῆς ἀρετῆς.

Πρῶτα ἀπ’ ὅλα προειδοποιοῦν τὸν χριστιανό, ποὺ ξεκινᾶ τὸν μακρὺ δρόμο τῆς ἀσκήσεως γιὰ τὴν τελείωσή του, ὅτι στὸ στάδιο ποὺ βρίσκεται τὸν διακρίνει συνήθως μιὰ ζωηρὴ εὐαισθησία, ἡ ὁποία τὸν κάνει πολλὲς φορὲς νὰ ὑποψιάζεται ἄδικα, ὅτι οἱ ἄλλοι ἀσχολοῦνται μαζί του καὶ τὸν κρίνουν. Ἡ ἰδιαίτερη αὐτὴ εὐαισθησία δὲν εἶναι ἐντελῶς ἄσχετη ἀπὸ τὸ φρόνημα τῆς ὑπερηφάνειας. Πάνω σ΄αὐτὸ στηρίζεται ὁ διάβολος καὶ προσβάλλει. Ἔτσι, ἡ ὑποψία ὅτι οἱ ἄλλοι τὸν κακολογοῦν εἶναι στὸ βάθος πειρασμὸς τοῦ ἀντιπάλου. Ὁ μέγας γέροντας Βαρσανούφιος τὸ λέει αὐτὸ ξεκάθαρα: «Τὸ νὰ σκέφτεται κανεὶς γιὰ μερικοὺς ὅτι «μιλᾶνε ἐναντίον μου» ἀποτελεῖ τὸν πόλεμο, ποὺ παρατηρεῖται στοὺς ἀρχάριους».

Μιὰ ἄλλη προειδοποίηση ἤ, καλύτερα, ἕνα ξεκαθάρισμα πάνω στὴ θλίψη ποὺ δοκιμάζει κανείς, ὅταν γίνεται ἀντικείμενο καταλαλιᾶς μᾶς δίνει ὁ ὅσιος Ἡσαΐας. Ὁ ἀββᾶς ἐξηγεῖ, ὅτι ὁ πόνος ποὺ δοκιμάζει κανεὶς στὴν περίπτωση αὐτὴ δὲν ἔχει τὶς περισσότερες φορὲς καμιὰ σχέση μὲ τὸ «κατὰ Θεὸν πένθος», ἀλλὰ εἶναι δημιούργημα τοῦ ἐγωισμοῦ. Ὁ πόνος αὐτὸς δὲν ὁδηγεῖ στὴν κατάνυξη καὶ στὴ συναίσθηση τῆς ἁμαρτωλότητας, ποὺ εἶναι τὸ ἀληθινὸ πένθος, ἀλλὰ στὴν ἐξέγερση τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου, ἔστω κι ἂν αὐτὴ δὲν ἐκδηλωθεῖ. Καὶ κάτι ἀκόμη. Ὁ πόνος αὐτὸς δὲν πρέπει νὰ θεωρηθεῖ ὡς ἔργο τοῦ διαβόλου καὶ νὰ νομίσει ἔτσι κανεὶς ὅτι ἔφτασε στὰ μέτρα ἐκεῖνα, ποὺ νὰ χρειάζεται τὴν εἰδικὴ ἐπέμβαση τοῦ ἀρχέκακου. Μιὰ τέτοια ἀντίληψη εἶναι δεῖγμα ὑπερηφάνειας, ποὺ ἀποπροσανατολίζει τὸν πιστὸ ἀπὸ τὴ σωστὴ ἄσκηση. Νὰ τί λέει ὁ ὅσιος Ἡσαΐας: «Ἂν κανεὶς σὲ κατηγορήσει καὶ πονέσεις, τὸ πένθος σου δὲν εἶναι ἀληθινό.... Ἂν ποῦν ἐναντίον σου κανένα λόγο, ποὺ δὲν κρύβει ἀλήθεια, καὶ σὺ ταραχτεῖς, σ’αὐτή σου τὴν ταραχὴ δὲν ὑπάρχει φόβος Θεοῦ.... Ὅλες αὐτὲς οἱ ἀντιδράσεις φανερώνουν, ὅτι ὁ παλαιὸς ἄνθρωπος ζεῖ καὶ βασιλεύει. Καὶ μὴ νομίσεις ὅτι πίσω ἀπ’ αὐτὰ τὰ περιστατικὰ κρύβονται αὐτοὶ ποὺ σὲ πολεμᾶνε, οὔτε πάλι οἱ στενοχώριες ποὺ δοκιμάζεις, σχετίζονται μὲ τὸ ἀληθινὸ πένθος τοῦ ἀνθρώπου, ποὺ διαμορφώνεται σύμφωνα μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ».

Ἠλίας Α. Βουλγαράκης,
Σὺ τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου;

Οἱ δυὸ παιδαριογέροντες

Ἀνήμερα Χριστούγεννα τοῦ 1722, τὴν ὥρα ποὺ ἠχοῦσαν θριαμβευτικὰ οἱ καμπάνες γιὰ νὰ γιορτάσουν τὴ γέννηση τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, γεννήθηκε ὁ Παῦλος στὴν Πολτάβα τῆς Ρωσίας, ὅπου ἐκπορεύονταν ἄνωθεν ἀπὸ τὸν τσαρικὸ θρόνο ἕνας ἄθεος οὐμανισμὸς ἀλλὰ στὶς καρδιὲς τοῦ φτωχοῦ λαοῦ ἡ ὀρθοδοξία εἶχε ρίζες βαθιές.

Λίγα σπίτια πιὸ πέρα, τέσσερις μόλις μέρες πρίν, εἶχε γεννηθεῖ ἕνα ἄλλο μωρό, ὁ Πέτρος. Ο Πέτρος κι ὁ Παῦλος, παιδιὰ ἱερέων καὶ οἱ δυό, ποὺ διακονοῦσαν στὸν ἴδιο ναὸ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου στὴν Πολτάβα, ἐπρόκειτο νὰ γίνουν ἀδελφικοὶ φίλοι, ἀχώριστοι στὰ παιχνίδια καὶ στὰ γράμματα. Τοὺς δίδαξε ὁ μεγαλύτερος ἀπὸ τὰ ἔντεκα ἀδέλφια τοῦ Πέτρου, ὁ Ἰωάννης, κι αὐτὸς ἱερέας στὴ θέση τοῦ πατέρα του, ὁ ὁποῖος μετέστη νωρὶς στοὺς οὐρανούς, ἀμέσως μετὰ τὴ γέννηση τοῦ δωδέκατου παιδιοῦ του. Τὰ δύο παιδιὰ μάθαιναν γράμματα ἀπὸ τὸ Ψαλτήρι καὶ τὸ προσευχητάριο καὶ πρόκοπταν στὴν ἀρετή, στὴ γνώση καὶ στὴ χάρη.

Ο Πέτρος ἦταν πιὸ ὀξύνους, εὔστροφος καὶ μὲ ταχύτατη ἀντίληψη καὶ βοηθοῦσε μὲ ἀγάπη τὸν Παῦλο, ποὺ ἦταν πιὸ ἀργός, χωρὶς πνεῦμα ἀνταγωνιστικό.

Ὁ πατὴρ Ἰωάννης ὡς νέος ἦταν πολὺ ἀπαιτητικὸς καὶ αὐστηρὸς δάσκαλος. Συχνὰ τιμωροῦσε τὸν Παῦλο, ἐπειδὴ ὑστεροῦσε, γι' αὐτὸ καὶ ὁ Πέτρος τὸν πρόστρεχε. Ὁ Παῦλος θαύμαζε τὸν φίλο του, τὸν εὐγνωμονοῦσε γιὰ τὴ βοήθειά του καὶ ἀκολουθοῦσε τὴ γνώμη του σὲ ὅλα.

Ὅταν ἔπαιζαν, μιμοῦνταν τοὺς ἱερεῖς, ἔψαλλαν, λιβάνιζαν καὶ φιλοῦσαν τὸ χέρι ὁ ἕνας τοῦ ἄλλου, ὅπως ἔβλεπαν νὰ κάνουν οἱ ἐνήλικες. Μεγαλώνοντας διάβαζαν ἐναλλὰξ τὴν Ἁγία Γραφὴ κι αὐτὸς ποὺ ἔκανε τὴν ἀνάγνωση ἐκείνη τὴν ἡμέρα, ἐπεξηγοῦσε τὸ χωρίο ποὺ διάβαζε καὶ στὸν ἄλλον κι ἐπιδίδονταν οἱ δυό τους σὲ πρώιμες θεολογικὲς συζητήσεις. Ἦταν μόνο δέκα χρόνων. Ἦταν κι οἱ δυὸ σοβαροί, συνεσταλμένοι, σιωπηλοὶ μπροστὰ στοὺς μεγάλους, ταπεινοί. Δυὸ παιδαριογέροντες.

Ὅταν ἔγιναν δεκατριῶν χρόνων, μὲ συστατικὴ ἐπιστολὴ τοῦ συνταγματάρχη νονοῦ τοῦ Πέτρου καὶ παρέμβαση τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κιέβου Ραφαήλ, γράφτηκαν κι οἱ δυὸ στὴν ἐκκλησιαστικὴ σχολὴ Κιέβου. Ἐκεῖ γνωρίστηκαν καὶ μὲ ἄλλους

συνομηλίκους τους ποὺ εἶχαν τὰ ἴδια ἐνδιαφέροντα καὶ τὸν ἴδιο πόθο ψυχῆς: νὰ γίνουν μοναχοὶ ἀλλὰ ὄχι σὲ μεγάλα μοναστήρια μὲ ἀφθονία ὑλικῶν ἀγαθῶν, μὲ σωματικὴ ἀνάπαυση καὶ ἄνεση. Αὐτοὶ ἤθελαν νὰ ἀποταχθοῦν πραγματικὰ τὸν κόσμο, νὰ μιμηθοῦν τὴν πτωχεία τοῦ Ἰησοῦ, νὰ ζοῦν μὲ ἐγκράτεια, μὲ σωματικὴ κόπωση, νὰ βαδίσουν τὴ «στενὴ ὁδό», ὅπως τὴν περιγράφει ὁ Συμεὼν ὁ Νέος θεολόγος, τὸν ὁποῖο μελετοῦσαν.

Εἶχαν τέτοιον πόθο, ποὺ ὅταν ἀγρυπνοῦσαν τὰ βράδια σχεδιάζοντας γιὰ τὸ πῶς θὰ εἶναι ἡ μοναχική τους ζωή, ἔκλαιγαν ἀπὸ πόθο καὶ συγκίνηση. Προσεύχονταν μὲ συντριβὴ καρδιᾶς κάνοντας ἐδαφιαῖες μετάνοιες καὶ ἱκετεύοντας τὸν Χριστὸ νὰ τοὺς καθοδηγήσει στὸ δρόμο του καὶ περίμεναν τὴν ἀπόκριση τοῦ Θεοῦ.

Πολὺ γρήγορα ἄναψε μέσα τους πόθος φυγῆς καὶ ἀποφάσισαν νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν ἐκκλησιαστικὴ σχολὴ τοῦ Κιέβου. Ἀπὸ ὅλους τούς συμμαθητὲς ποὺ ξενυχτοῦσαν ὀργανώνοντας τὴ φυγή τους σὲ μοναστήρι, μόνο ὁ Παῦλος ἀκολούθησε τὸν Πέτρο, ποὺ ἦταν ὁ πιὸ ἀποφασισμένος καὶ ὁ πιὸ τολμηρός.

Ξεκίνησαν οἱ δυό τους τὴν περιπλάνηση καὶ βρέθηκαν στὶς ὄχθες τοῦ Δνείπερου ποταμοῦ στὴ μονὴ Λούμπιτζ. Ἔμειναν γιὰ λίγο ἐκεῖ ὡς φιλοξενούμενοι προσφέροντας μὲ αὐταπάρνηση τὸ μόχθο τους σὲ βαριὰ διακονήματα καὶ ὕστερα ἀπὸ λίγο, μόλις καλοσύνεψε ὁ καιρὸς διέσχισαν τὸν Δνείπερο καὶ πέρασαν ἀπέναντι βαδίζοντας κατὰ μῆκος τοῦ ποταμοῦ νὰ συναντήσουν κάποιο μοναστήρι τῆς Οὐκρανίας.

Στὴ μονὴ τοῦ Ἁγίου Νικολάου στὸ Μεντβεντόφσκι ἔπεσαν στὰ πόδια τοῦ ἡγουμένου, τοῦ ζήτησαν εὐλογία νὰ τοὺς δεχθεῖ στὸ μοναστήρι. Ἐκεῖ, τὴ γιορτὴ τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος, ἔγιναν κι οἱ δυὸ ρασοφόροι μοναχοὶ κι ὁ μὲν Πέτρος μετονομάσθηκε σὲ Πλάτωνα, ὁ δὲ Παῦλος σὲ Βησσαρίωνα. Ὡστόσο τὸ παράπονό τους ἦταν ὅτι δὲν εἶχαν πνευματικὴ καθοδήγηση, ὅπως διάβαζαν στὰ πατερικὰ κείμενα. Ποθοῦσε ἡ ψυχὴ τους κάποιο γέροντα νὰ τοῦ κάνουν ἄκρα ὑπακοὴ καὶ αὐτὸς νὰ τοὺς ὁδηγήσει στὴν σωτηρία.

Ἔτσι, ὅταν ξέσπασε διωγμὸς τῶν Οὐνιτῶν κατὰ τῶν Ὀρθοδόξων στὴν Οὐκρανία καὶ οἱ Οὐνίτες συνελάμβαναν μοναχοὺς καὶ ἱερεῖς, τοὺς μαστίγωναν, τοὺς ἔκοβαν μὲ τὰ ξίφη τὰ χέρια καὶ τὰ πόδια, τοὺς φυλάκιζαν, τοὺς ἐκτελοῦσαν, ὅλοι οἱ μοναχοί τοῦ Ἁγ. Νικολάου διασκορπίσθηκαν κι οἱ δυὸ φίλοι ἀκολούθησαν κάποιους ἄλλους μοναχοὺς καὶ βρέθηκαν μετὰ ἀπὸ πολλὲς μέρες, ἀφοῦ διέσχισαν τὴ Μολδαβία καὶ τὴ Βλαχία καὶ κάποιοι ἀπὸ αὐτοὺς ἔμειναν στὴ σκήτη τοῦ Ἁγ. Νικολάου τοῦ θαυματουργοῦ καὶ κάποιοι ἄλλοι, μαζί τους καὶ οἱ δύο φίλοι προχώρησαν κι ἐγκαταβίωσαν στὴ σκήτη τοῦ Μερλοπολιάνι. Ὅλοι αὐτοὶ οἱ μοναχοί, εἶχαν πνευματικὸ ἕναν ἅγιο γέροντα, τὸν Βασίλειο, πλήρη ζήλου Θεοῦ, ἐμβριθῆ στὴν κατανόηση τῶν θείων Γραφῶν, μὲ πολλὲς πνευματικὲς ἐμπειρίες. Κάτω ἀπὸ τὴν πνευ-

ματική του καθοδήγηση θερμάνθηκε άκόμη περισσότερο ὸ ἔνθεος ζῆλος τῶν δυὸ φίλων μοναχῶν. Προόδευαν στὴν ταπείνωση, στὴν πραότητα καὶ στὴν ἀγάπη, μιμούμενοι κάθε ἀσκητικὴ καὶ πνευματική του ἐργασία. Εἶχαν πείνα καὶ δίψα γιὰ τὴν τήρηση ὅλων τῶν ἐντολῶν καὶ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα τοὺς δώριζε τοὺς καρπούς του.

Πέρασαν ἀπὸ ὅλα τά διακονήματα στὰ ὁποῖα κοπίαζαν καὶ μοχθοῦσαν μὲ ἐνθουσιασμὸ πρὸς δόξαν Θεοῦ. Προσέπιπταν στὰ ἄχραντα πόδια τοῦ Ἰησοῦ μὲ δάκρυα καὶ Τοῦ ζητοῦσαν νὰ τοὺς καθοδηγεῖ γιὰ νὰ πράττουν τὸ ἅγιο θέλημά Του.

Πολλὲς φορὲς συζητοῦσαν μεταξύ τους οἱ δυὸ ἀδελφοὶ γιὰ τὸν πόθο τους νὰ ἐπισκεφθοῦν καὶ νὰ ἐγκαταβιώσουν στὸ Ἅγιον Ὄρος. Προσεύχονταν θερμὰ στὸ Θεὸ γι' αὐτό. Κι ὅταν κάποιοι ἄλλοι μοναχοί τῆς σκήτης τοὺς πληροφόρησαν ἐμπιστευτικὰ ὅτι ὁ γέροντας Βασίλειος τοὺς προόριζε γιὰ ἱερεῖς, πῆγαν κι οἱ δυὸ μαζί, πρόσπεσαν στὰ πόδια του, τὸν ἱκέτευσαν νὰ μὴν τοὺς ἐξαναγκάσει νὰ δεχθοῦν τὸν φοβερὸ ζυγὸ τῆς ἱερωσύνης καὶ τοῦ ζήτησαν νὰ τοὺς δώσει εὐλογία καὶ τὴν εὐχή του γιὰ ν'ἀναχωρήσουν γιὰ τὸ Ἅγιον Ὄρος. Ὁ γέροντας προσπάθησε μὲ ἀγάπη νὰ τοὺς μεταπείσει, δὲν ἤθελε νὰ χάσει δυὸ τέτοια πνευματικὰ διαμάντια ἀλλὰ ἐκεῖνοι ἔπεφταν στὰ πόδια του, τὰ καταφιλοῦσαν καὶ ζητοῦσαν νὰ μὴν τοὺς στερήσει τὸ μεγάλο πνευματικό τους ὄνειρο.

Ὅταν ὁ γέροντας τοὺς ἔδωσε τελικὰ εὐλογία καὶ τοὺς πρόπεμψε μὲ τὶς πιὸ θερμές του εὐχές, οἱ δυὸ καρδιακοὶ ἀδελφοὶ ἐν Κυρίῳ ξεκίνησαν μὲ ἄρρητη πνευματικὴ χαρά, πλημμυρισμένοι ἀπὸ τέλεια ἀγάπη πρὸς τὸν Θεό, ποὺ τοὺς προίκιζε μὲ ζῆλο κι ἐγκαρτέρηση νὰ ὑπομείνουν τοὺς κόπους καὶ τὰ βάσανα ἐνὸς τόσο μεγάλου ταξιδιοῦ, χωρὶς χρήματα, ἐναποθέτοντας τοὺς ἑαυτούς τους στὸν Θεό, γιὰ ν'ἀπολαύσουν ἐπιτέλους τὴν ἤρεμη ἡσυχαστικὴ ζωή, ὅπως πίστευαν ὅτι θὰ βροῦν στὸν Ἄθω.

Τὸ ταξίδι ἦταν μιὰ Ὀδύσσεια. Κινδύνευσαν καὶ στὴ θάλασσα ἀπὸ τρικυμία καὶ στὴ στεριὰ νὰ τοὺς σκοτώσουν οἱ Τοῦρκοι. Πεινοῦσαν καὶ κρύωναν, γιατί ἦταν τόσο φτωχοὶ κι οἱ δυό, ποὺ δὲν εἶχαν νὰ ἀγοράσουν ἕνα ψωμί. Ὑπέφεραν πολλὰ στὸ ταξίδι ἀλλὰ τὸ ἠθικό τους ἦταν ὑψηλὸ κι εἶχαν ὑπομονὴ καὶ καρτερία, ποὺ τοὺς δώριζε ἡ χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Μετὰ ἀπὸ πολλὲς δοκιμασίες ἔφτασαν στὸ Ἅγιον Ὄρος καὶ μόλις πάτησαν στὸ λιμάνι τῆς μοναχικῆς πολιτείας οἱ καρδιὲς τους σκίρτησαν ἀπὸ ἀγαλλίαση. Πατοῦσαν τὰ πόδια τους σ'ἕναν τόπο ἱερό, ὅπου ἀγωνίσθηκε αἱματηρὰ νέφος ἀσκητῶν μὲς στοὺς αἰῶνες καὶ «ἔδωσαν αἷμα γιὰ νὰ λάβουν πνεῦμα». Ἀλλὰ τώρα ὁ Ἄθως ἦταν ὑπὸ τὴν κυριαρχία τῶν Τούρκων. Παντοῦ, στὰ μοναστήρια, στὶς σκῆτες, στὰ κελιὰ βρίσκονταν Τοῦρκοι καὶ οἱ καταπονημένοι μοναχοὶ ἀναγκάζονταν νὰ τοὺς ὑπηρετοῦν σὰ δοῦλοι τους καὶ νὰ ὑπομένουν βασανιστήρια ἀπὸ ἐκείνους καὶ πολλὲς φορὲς πάνω σέ

ἐκρήξεις θυμοῦ τους, νὰ θανατώνονται.

Ο Βησσαρίων καὶ ὁ Πλάτων ἦλθαν στὸ Ὄρος στὶς 4 Ἰουλίου, παραμονὴ Ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ Ἀθωνίτου καὶ κατευθύνθηκαν στὴν ὁμώνυμη μονὴ ποὺ πανηγύριζε. Ἀναπαύθηκαν γιὰ λίγο, ἐπειδὴ ἦταν ἐξαντλημένοι κι ὕστερα ἀναζήτησαν μοναχοὺς ποὺ μιλοῦσαν τὴν σλαβονικὴ γλώσσα κι ἦταν ἐξαρτηματικοὶ τῆς μονῆς Παντοκράτορος. Ἐγκαταβίωσαν ἐκεῖ καὶ ἐπιδόθηκαν μὲ ζῆλο στὰ πνευματικὰ παλαίσματα καὶ στὴ διακονία. Ἀλλὰ ἦταν ἀκόμη πολὺ ἀδύναμοι ἀπὸ τὸ μακρύ, ἐπικίνδυνο καὶ κοπιαστικό τους ταξίδι. Μία μέρα ποὺ πῆγαν στὸ δάσος καὶ ἔκοψαν ξύλα οἱ δυό τους, ἵδρωσαν, κρύωσαν καὶ ἔπεσαν μὲ ὑψηλὸ πυρετὸ στὸ κρεβάτι. Οἱ Ρῶσοι μοναχοί τούς ὑπηρετοῦσαν μὲ αὐταπάρνηση, μέρα νύχτα στὸ προσκέφαλό τους.

Ο Βησσαρίων πληροφορήθηκε ἐσωτερικὰ ὅτι θὰ φύγει ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ ζήτησε νὰ μιλήσει μὲ τὸν Πλάτωνα. Μὲ δάκρυα στὰ μάτια ἀποχαιρέτησε τὸν πολυαγαπημένο του φίλο καὶ τοῦ ζήτησε νὰ προσεύχεται γιὰ τὴν ταλαίπωρη ψυχή του, γιατί ἀκόμη δὲν εἶχε προλάβει νὰ βάλει ἀρχὴ μετανοίας ἀλλὰ εἶχε ἐμπιστοσύνη στὸν ὠκεανὸ τοῦ ἐλέους τοῦ Χριστοῦ. Ζήτησε τὸν πνευματικὸ καὶ μὲ ἄκρα ταπείνωση, μὲ πολλὰ δάκρυα καὶ συντριβὴ τῆς καρδιᾶς, ἔκανε ἐκ βαθέων ἐξομολόγηση ὅλης τῆς νεαρῆς ζωῆς του. Διετύπωσε τὴν ἐπιθυμία νὰ ζήσει ἀκόμη μερικὰ χρόνια, ν΄ἀγωνισθεῖ μαζὶ μὲ τὸν Πλάτωνα γιὰ τὴν σωτηρία καὶ αὐτὸ τὸ ἐξέφρασε ὡς μεγάλη ἁμαρτία του, γιατί, ἐνῶ τὸν κάλεσε ὁ Χριστός, ἐκεῖνος δὲν χαιρόταν ποὺ θὰ πάει σύντομα κοντά Του. Ὅταν ὁ πνευματικὸς βγῆκε ἀπὸ τὸ κελὶ τοῦ ἀρρώστου, δήλωσε δακρυσμένος στοὺς ἀδελφούς, ποὺ τὸν ὑπηρετοῦσαν: « Ἅγια ψυχούλα, σεσωσμένη, καθαρή, ἀπαθὴς σὰν ἕνα μικρό, ἀθῶο παιδί».

Ο Βησσαρίων πέθανε λίγες μέρες ἀργότερα. Ἦταν μόλις εἰκοσιπέντε χρόνων. Ο Πλάτων, ποὺ εἶχε ἀρρωστήσει τὸ ἴδιο βαριά, ἀνάρρωσε σιγὰ-σιγὰ καὶ ἐπανέκτησε τὴν ὑγεία του. Ἄγνωστοι αἱ βουλαὶ τοῦ Κυρίου. Πῆρε τὸν ἕνα, ἴσως γιατί ἤδη ἦταν μιὰ ἁγιασμένη ψυχὴ καὶ τοῦ εἶχε ἑτοιμάσει μονὴν κοντά Του. Τὸν ἄλλον, τὸν μοναχὸ Πλάτωνα, ποὺ κι αὐτὸς ἦταν ἤδη μιὰ ἁγιασμένη ψυχή, τὸν ἄφησε, ἴσως γιατί ἦταν σκεῦος ἐκλογῆς Του. Θὰ ἐξελισσόταν στὸν μέγα στάρετς Παΐσιο Βελιτσκόφσκι ποὺ θὰ ἀναμόρφωνε τὸν ρουμανικὸ καὶ τὸν ρωσικὸ μοναχισμό, θὰ δημιουργοῦσε τὸ «Παϊσιανὸ ρεῦμα» ποὺ οἱ μαθητές του θὰ τὸ μετέδιδαν παντοῦ καὶ θὰ γινόταν ὅ,τι ὁ Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης στὴν Ἑλλάδα. Η Ρωσικὴ ἐκκλησία τὸν ἀνακήρυξε Ἅγιο, καθὼς πολλὰ θαύματα ἔγιναν μετὰ τὴν κοίμησή του. Ὑπῆρξε τερπνὸν ἐκβλάστημα τοῦ Ἄθωνος καὶ ἀρδευτῆς πολλῶν ψυχῶν.

Φάνυ Κουντουριανοὺ - Μανωλοπούλου

Στὴν ἔρημο πηγὲς

Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος: «Ὁ τεχνίτης ποὺ σφυροκοπᾶ ἕνα κομμάτι σίδερο, πρῶτα ἀποφασίζει μέσα του τί θὰ κάνει, δρεπάνι, μαχαίρι ἢ τσεκούρι. Ἔτσι κι ἐμεῖς ὀφείλουμε νὰ σκεφτόμαστε ποιὰ ἀρετὴ ἐπιδιώκουμε, γιὰ νὰ μὴν πάει χαμένος ὁ κόπος μας».

Ὑπάρχουν διάφορα εἴδη χαρισμάτων, ἀλλὰ εἶναι ἕνα καὶ τὸ ἴδιο Πνεῦμα ποὺ τὰ χορηγεῖ· ὑπάρχουν διάφορα εἴδη διακονιῶν, ἀλλὰ ἡ ἀνάθεσή τους προέρχεται ἀπὸ ἕνα καὶ τὸν ἴδιο Κύριο· καὶ ὑπάρχουν διάφορα εἴδη δραστηριοτήτων, ἀλλὰ εἶναι ὁ ἴδιος Θεὸς ποὺ τὶς θέτει σὲ ἐνέργεια ὅλες σὲ ὅλους». (Α΄ Κορ. 12:4-6).

Ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος χρησιμοποιεῖ τὴν εἰκόνα τοῦ σιδηρουργοῦ γιὰ νὰ μᾶς παρουσιάσει πιὸ γλαφυρὰ τὴ διδασκαλία του. Οἱ σιδηρουργοὶ πυρακτώνουν τὰ κομμάτια τοῦ σίδερου ἢ τοῦ ἀτσαλιοῦ μέχρις ὅτου γίνουν κόκκινα καὶ μαλακὰ γιὰ τὸ σφυρὶ καὶ τὸ ἀμόνι. Ἔπειτα, τὰ μορφοποιοῦν μὲ ἀπανωτὰ χτυπήματα. Δὲν διαφέρει σὲ τίποτα καὶ ἡ ἀπόκτηση χριστιανικῶν ἀρετῶν. Ἀπαιτοῦν κι αὐτὲς καυτὸ ζῆλο, σχεδιασμό, σκληρὴ ἐργασία καὶ ἐξάσκηση. Δὲν θὰ συναντήσουμε δύο ἴδιους χριστιανούς. Δημιουργούμαστε κατ᾽ εἰκόνα, καλούμαστε νὰ ἀποκτήσουμε νοῦ Κυρίου, ἀλλὰ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα ἐργάζεται μὲ ποικιλίες χαρισμάτων. Ὁ Θεὸς μᾶς δίνει τὰ ἐφόδια νὰ τελειοποιηθοῦμε, νὰ Τὸν δοξάσουμε μὲ τὶς ζωές μας καὶ νὰ διακονήσουμε τὸν πλησίον. Ὀφείλουμε λοιπὸν νὰ ἀνακαλύψουμε τὰ τάλαντά μας καὶ νὰ τὰ μετατρέψουμε σὲ ἐργαλεῖα σωτηρίας.

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς γράφει χαρακτηριστικά: «Ἡ ἔκφραση «κατ᾽ εἰκόνα» δηλώνει τὴ λογικὴ καὶ τὴν ἐλευθερία, ἐνῶ ἡ ἔκφραση «καθ᾽ ὁμοίωση» δηλώνει τὴν ἀφομοίωσή μας ἐν Θεῷ μὲ τὴν ἀρετή». Οἱ ἀνθρώπινες ἀρετὲς εἶναι ἐπίσης θεϊκὰ γνωρίσματα, ἄρα ὅταν ἀποκτοῦμε μία ἢ περισσότερες ἀρετὲς ἐπανερχόμαστε στὸ ἀρχαῖο κάλλος καὶ γινόμαστε θεοειδεῖς. Ἀκόμα καὶ ὁ πιὸ ἁμαρτωλὸς ποτὲ δὲν χάνει τὸ «κατ᾽ εἰκόνα», ἀλλὰ τὸ «καθ᾽ ὁμοίωση» ἀπαιτεῖ προσωπικὴ ἐπιλογὴ καὶ προσωπικὸ

κόστος. Προϋποθέτει νὰ διαλέξουμε τὴν ἀρετὴ ὡς στόχο καὶ σκοπὸ τῆς ζωῆς μας καὶ νὰ δουλέψουμε σκληρὰ γιὰ νὰ τὴν ἀποκτήσουμε. Οἱ χριστιανικὲς ἀρετὲς ποὺ συμπεριλαμβάνουν τὸν καρπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἶναι: πίστη, ἐλπίδα, γνώση, σοφία, εἰλικρίνεια, ταπείνωση, ὑπακοή, ὑπομονή, κουράγιο, ἐγκράτεια, γενναιοδωρία, εὐγνωμοσύνη, ἀγάπη.

Οἱ ἅγιοι μὲ τὴν ποικιλία τῶν χαρισμάτων τους ἀναδεικνύουν τὴν ποικιλία τῶν ὁδῶν μὲ τὶς ὁποῖες ὁ Κύριος ἐπιτρέπει μὲ τὸ ἔλεός Του τὴ θέωσή μας. Στὴν ἁγία Ἀναφορὰ τῆς θείας Λειτουργίας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, ὁ ἱερέας μνημονεύει....προπάτορες, πατέρες, πατριάρχες, προφῆτες, ἀποστόλους, διδασκάλους, εὐαγγελιστές, μάρτυρες, ἀσκητὲς καὶ πᾶν πνεῦμα δίκαιο ἐν πίστει τετελειωμένο.

Μερικὲς φορὲς μπαίνουμε σὲ πειρασμὸ καὶ ταυτίζουμε τὴν ἀναξιότητά μας μὲ πλήρη ἀδυναμία νὰ ἀγωνισθοῦμε πνευματικά. Μὲ αὐτὸ τὸν τρόπο δὲν χρησιμοποιοῦμε τὰ μέσα ποὺ μᾶς παρέχει τὸ ἔλεός Του ἢ θεωροῦμε τὰ ἐμπόδιά μας ἀνυπέρβλητα. Τελικά, σκορπίζουμε ἔτσι τὸν χρόνο μας στὴν ἀκηδία καὶ πείθουμε τὸν ἑαυτό μας ὅτι δὲν εἴμαστε «ἱκανοὶ» νὰ προσπαθήσουμε τίποτε. Ὅμως ὁ Θεὸς πάντοτε θὰ βρεῖ τρόπο νὰ χρησιμοποιήσουμε καὶ νὰ βελτιώσουμε τὰ τάλαντά μας, ἐφόσον ἐπιθυμοῦμε νὰ Τὸν ὑπηρετήσουμε. Σὰν νὰ εἴμαστε τὸ ὄχημα καὶ ὁ Θεὸς νὰ εἶναι ὁ ὁδηγός. Ὁ ἅγιος Πέτρος ὁ Δαμασκηνὸς γράφει: «Ἐὰν ἕνας ἄνθρωπος θέλει μὲ ὅλη του τὴν ψυχὴ νὰ εὐαρεστήσει τὸν Κύριο, σὲ αὐτὸν θὰ δείξει ὁ Κύριος τό θέλημά Του, μέσω τῶν διανοημάτων του, τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἢ κάποιου ἄλλου ἀνθρώπου».

Νὰ ὑπομένουμε, ἀλλὰ νὰ ἀποφεύγουμε τὴν παθητικότητα. Πρέπει μὲ λίγα λόγια νὰ εἴμαστε σὲ ἐγρήγορση καὶ νὰ περιμένουμε τὸν Κύριο, ἔχοντας πλήρη ἐπίγνωση τῶν ἱκανοτήτων καὶ τῶν ἀδυναμιῶν μας. Ὁ Θεὸς ποὺ γνωρίζει τὰ κρύφια τῆς καρδίας μας, γνωρίζει καὶ ποιὰ εἶναι ἡ κατάλληλη στιγμὴ νὰ φανερώσει τὸ σχέδιό Του γιὰ μᾶς. Ἐκείνη τὴν ὥρα, ὅταν τὸ δάχτυλο τοῦ Θεοῦ μᾶς δείξει τὸ θέλημά Του, θὰ γίνουμε αὐτὸ ποὺ ὁ Θεὸς ἐπιθυμεῖ νὰ γίνουμε.

Ὁ ἐπίσκοπος Νικόλαος Βελιμίροβιτς στὸν Πρόλογο τῆς Ἀχρίδος γράφει: «Λέγεται γιὰ ἕναν ἀρχαῖο ρήτορα πὼς κοπίαζε μέρα καὶ νύχτα νὰ τελειοποιηθεῖ στὴ ρητορική. Κάποιος τοῦ εἶπε: " Ὁ Δημοσθένης δὲν θέλει νὰ εἶσαι ἐσὺ ὁ βασικὸς ρήτορας". Κι ἐκεῖνος ἀπάντησε: "Οὔτε κι ἐγὼ δὲν θὰ τοῦ ἐπιτρέψω νὰ εἶναι ὁ μοναδικός». Ἂν λοιπὸν δὲν μπορεῖς νὰ γίνεις ἅγιος τῆς ἐμβέλειας τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου, μὴ σταυρώσεις τὰ χέρια καὶ πεῖς: "Δὲν εἶμαι ἄξιος γιὰ τίποτα!"». Αὔξησε τὴν προσπάθειά σου καὶ διπλασίασε τὸ ταλέντο σου. «Στὸ σπίτι τοῦ Πατέρα μου ὑπάρχουν πολλοὶ τόποι διαμονῆς» (Ἰωάν. 14:2). Ἐὰν θέλεις νὰ κατοικήσεις καὶ στὸ ἐλάχιστο ἀπὸ αὐτὰ τὰ κατοικητήρια, θὰ εἶσαι πιὸ δοξασμένος καὶ τυχερὸς ἀπὸ ὅλους τούς κυβερνῆτες ποὺ ὑπῆρξαν ποτὲ στὴ γῆ. Ὁ καθένας λοιπὸν μὲ τὸ τάλαντό του. Δὲν θὰ γίνεις φυσικὰ σὰν τὸν Μέγα Ἀντώνιο, ἀλλὰ οὔτε καὶ ὁ Μέγας Ἀντώνιος θὰ κατοικήσει μόνος του, στὴ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν».

π. Τζόναθαν Χέμινγκς,
Στὴν ἔρημο πηγὲς

«Θροὺς γογγυσμῶν»

Ὁσίου Πορφυρίου Καυσοκαλυβίτου

Εἶναι πολὺ σημαντικὸ αὐτὸ ποὺ λέω -ἀπευθυνόμενος σὲ πνευματικό του παιδί-, ἀποδίδω μεγάλη σημασία σ' αὐτό. Μὲ τὸν κακὸ λογισμὸ κάνεις κακὸ σ'αὐτὸν γιὰ τὸν ὁποῖο σκέφτεσαι τὸ κακό. Τὸν ἐπηρεάζεις. Τὸ ἴδιο καὶ μὲ τὸ καλό. Εἶναι ἡ ἴδια δύναμη τῆς ψυχῆς ποὺ μπορεῖ νὰ στραφεῖ καὶ ἔτσι καὶ ἔτσι. Καὶ στὴν Ἀμερικὴ νὰ εἶναι, θὰ αἰσθανθεῖ τὴν ἐπίδραση τοῦ καλοῦ ἢ τοῦ κακοῦ λογισμοῦ ποὺ τοῦ στέλνεις καὶ θὰ ἐπηρεασθεῖ ἀνάλογα.

Ἀπὸ τὸ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑΡΙΟ ἑνὸς Ὑποτακτικοῦ. Ἐκδ. Ἡ μεταμόρφωσις τοῦ Σωτῆρος, Μήλεσι 2016

Δὲν ἦταν τιμωρία

Ὅλα τά παραμύθια εἶναι παράξενα. Πολὺ παράξενα μάλιστα! Μὰ πάντοτε πολὺ διδακτικά.

Ἕνα παραμύθι μᾶς λέει, πὼς ἀπόχτησαν τὰ πουλιὰ φτερά.

Στὴν ἀρχὴ ὁ Θεὸς εἶχε πλάσει τὰ πουλιὰ χωρὶς φτερά. Μετὰ ἔκαμε τὰ φτερά. Τὰ ἔβαλε λοιπὸν μπροστά τους. Καὶ τοὺς εἶπε:

Θέλω αὐτὰ τὰ πράγματα, νὰ τὰ μεταφέρετε στὴν ἀπέναντι πλαγιά!

Τὰ πουλιὰ εἶχαν τότε ὡραῖα χρώματα. Καὶ πολὺ γλυκειὲς φωνές. Κελαηδοῦσαν συναρπαστικά. Καὶ ἡ ὁμορφιὰ τοὺς γοήτευε. Μὰ δὲν πετοῦσαν!

Κύτταξαν τὴν δουλειά, ποὺ τοὺς ἔβαζε ὁ Θεός. Τοὺς φάνηκε βάρος μεγάλο καὶ δυσβάστακτο! Καὶ κόντεψαν νὰ λιγοθυμήσουν στὴν σκέψη: Πῶς θὰ πάρουμε ἐπάνω μας τέτοια βάρη; Καὶ μάλιστα γιὰ νὰ τὰ κουβαλήσουμε τόσο μακρυά; Καὶ μὲ τόσο λεπτὰ καὶ ἀδύνατα ποδαράκια;

Ἡ στρουθοκάμηλος ἦταν πιὸ «προοδευτικὴ» καὶ ἀποφασιστική. Ἐκήρυξε ἀντίσταση. Μίλησε γιὰ ἐλευθερία. Γιὰ δικαιώματα. Εἶπε, ὅτι δὲν πρέπει νὰ καταστρέφουμε τὴν ὁμορφιὰ τῆς ζωῆς κυνηγώντας τὴν οὐτοπία τοῦ παραδείσου γιὰ τὸ «Θέλημα τοῦ Θεοῦ». Εἶπε, ὅτι ἡ ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ ἦταν μιὰ σα-

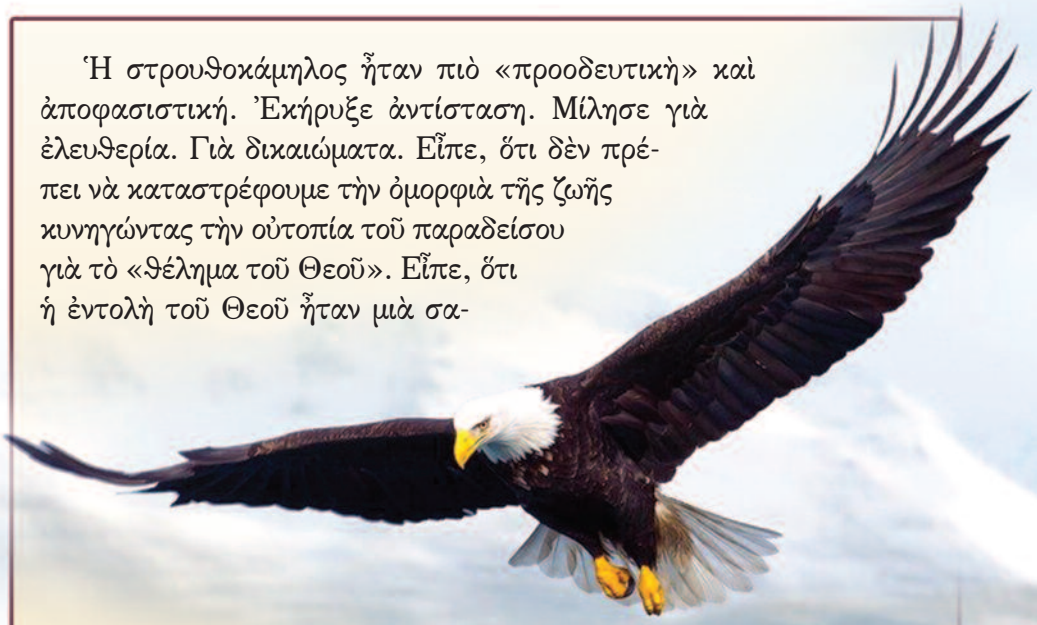

διστικὴ τιμωρία!

Μὰ τελικά τά πουλιὰ ὑπάκουσαν. Καὶ ἐπῆραν τὰ φτερὰ στὶς πλάτες τους. Καὶ τότε διαπίστωσαν, ὅτι εἶχαν πάρει ἐπάνω τους ὄχι βάρη, ἀλλὰ μιὰ μέχρι τότε ἄγνωστή τους δύναμη. Καὶ ἐπέταξαν ἀνάλαφρα στὸν οὐρανό.

Καὶ τότε, πὰρ' ὅτι πουλιά, κατάλαβαν.

Μερικὰ πουλιὰ εἶχαν δείξει μεγάλη προθυμία νὰ κάμουν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ· καὶ εἶχαν πάρει ἐπάνω τους μεγάλη ποσότητα φτερά. Μερικὰ ἄλλα ἐπῆγαν στενόκαρδα καὶ μικρόψυχα. Καὶ ἐπῆραν πολὺ λίγα φτερά ἢ καὶ τίποτε.

Μὰ τότε ἐκεῖνα ποὺ ὀκνήσανε καὶ ἐγόγγυζαν, ἐζήλευαν τὰ πρόθυμα. Γιατί εἶχαν γίνει ἀετοὶ καὶ χελιδόνια Κατάλαβαν, πὼς δὲν ἦταν πραγματικὰ ἔξυπνη ἡ σκέψη τους νὰ κάμουν ὅ,τι πιὸ λίγο μποροῦσαν γιὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Γιατί νά, ἔμειναν μὲ πολὺ λίγα φτερὰ (σὰν τὶς κότες)! Καὶ ἡ στρουθοκάμηλος χωρὶς σχεδὸν καθόλου φτερά!

Τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ δὲν εἶναι βάρος. Εἶναι εὐλογία. Καὶ δύναμη. Εἶναι χάρισμα, ποὺ μᾶς ἀνεβάζει στὰ ὕψη. Μὴν ὀκνεῖτε λοιπὸν στὴν προσευχή. Μὴν ὀλιγοψυχεῖτε στὸν κόπο τῆς πνευματικῆς ζωῆς.

† Μητρ.Νικοπόλεως Μελέτιος,
Σελίδες ἡμερολογίου.

Ὁ γέροντας καί τά σύκα

Στοὺς ρωμαϊκοὺς χρόνους, ὁ αὐτοκράτορας Ἀδριανὸς διέσχιζε ἔφιππος τὴ Γαλιλαία. Σὲ μιὰ στροφὴ τῆς πορείας του, παρατήρησε ἕναν ὑπερήλικα νὰ φυτεύει μιὰ συκιὰ στὸν κῆπο του. Ὁ αὐτοκράτορας διέταξε ἕναν στρατιώτη τῆς ἀκολουθίας του νὰ φέρει μπροστά του τὸν γέροντα.

«Γέροντα, εἶπε, γιατί φυτεύεις αὐτὸ τὸ δέντρο; Ὁ καιρὸς του ἦταν στὰ νιάτα σου ὥστε νὰ γευτεῖς τοὺς καρπούς του στὰ γεράματά σου. Τώρα εἶναι πλέον πολὺ ἀργά. Σ'αὐτὸ τὸ στάδιο τῆς ζωῆς σου δὲν μπορεῖς νὰ ἐλπίζεις νὰ ζήσεις τόσο, ὥστε νὰ γευτεῖς τοὺς καρπούς του».

Ὁ γέροντας ὑποκλίθηκε στὸν αὐτοκράτορα, ὅσο ἡ μέση του τὸ ἐπέτρεπε καὶ ἀπάντησε:

«Στὰ νιάτα μου δούλεψα κι ἀκόμα δουλεύω. Ἂν ὁ Θεὸς εὐαρεστηθεῖ, μπορεῖ ἀκόμη καὶ νὰ γευτῶ ἀπ' τοὺς καρποὺς αὐτοῦ τοῦ δέντρου. Εἶμαι στὰ χέρια του».

«Πές μου τὴν ἡλικία σου» εἶπε ὁ αὐτοκράτορας.

«Εἶμαι στὰ ἑκατὸ» ἀπάντησε ὁ γέροντας.

«Ἑκατὸ χρονῶν καὶ περιμένεις ἀκόμη νὰ φᾶς καρποὺς ἀπὸ αὐτὸ τὸ δέντρο;»

«Ἂν ἔτσι εὐδοκήσει ὁ Θεός, ἀπάντησε ὁ γέροντας. Ἂν ὄχι, θὰ τὸ ἀφήσω στὸ γιό μου, ὅπως ὁ πατέρας μου ἄφησε τὸν καρπὸ τῆς ἐργασίας του γιὰ μένα».

«Ἐντάξει! Εἶπε ὁ αὐτοκράτορας. Ἂν ζεῖς ὅταν τὰ σύκα αὐτοῦ τοῦ δέντρου ὡριμάσουν, σὲ παρακαλῶ νὰ μὲ πληροφορήσεις!»

Πέρασαν δέκα χρόνια. Ἡ συκιὰ καρποφόρησε καὶ ὁ γέροντας ἀπόλαυσε τὰ σύκα της γιὰ πρωινό. Συνέβη ὁ αὐτοκράτορας νὰ ἐπισκεφτεῖ ξανὰ τὴ Γαλιλαία. Ὁ γέροντας ἀποφάσισε νὰ τὸν ἐπισκεφτεῖ. Πῆρε ἕνα μικρὸ καλάθι, τὸ γέμισε ἐκλεκτὰ σύκα ἀπὸ τὸ δέντρο καὶ κατευθύνθηκε στὸ παλάτι.

Στὴν πύλη, εἶπε τὴν αἰτία τῆς ἐπίσκεψης καὶ μετὰ ἀπὸ λίγο ἔγινε δεκτὸς ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα.

Ὑποκλίθηκε ξανὰ βαθιά, ὅσο ἡ μέση του τὸ ἐπέτρεπε, καὶ εἶπε:

Μεγαλειότατε, πρὶν δέκα χρόνια, εἴδατε ἕνα γέρο νὰ φυτεύει μιὰ συκιά. Τοῦ εἴπατε: «Ἂν ζήσεις καὶ φᾶς τοὺς καρπούς της, σὲ παρακαλῶ νὰ μὲ πληροφορήσεις». Νά, ἐγὼ εἶμαι ὁ ἴδιος ὁ γέρος. Ἦρθα καὶ σᾶς ἔφερα τὰ φροῦτα αὐτοῦ τοῦ δέντρου· μπορεῖτε νὰ τὰ γευθεῖτε».

Ὁ αὐτοκράτορας χάρηκε πάρα πολὺ ποὺ ὁ γέροντας ἔζησε ὥστε νὰ ἀπολαύσει τοὺς καρποὺς τῶν κόπων του. Ἄδειασε τὸ καλάθι μὲ τὰ σύκα καὶ διέταξε νὰ τὸ γεμίσουν μὲ χρυσὰ νομίσματα.

Ὅταν ὁ γέροντας ἀναχώρησε, οἱ αὐλικοὶ εἶπαν στὸν αὐτοκράτορα:

«Μεγαλειότατε, γιατί τιμήσατε τόσο πολὺ ἕναν γέρο-Ἑβραῖο;»

«Τὸν τίμησε ὁ Θεός. Ἐγὼ γιατί νὰ μὴ τὸν τιμήσω;» ἀπάντησε ὁ αὐτοκράτορας.

Δίπλα στὸ γέροντα, ζοῦσε μιὰ πανούργα γυναίκα. Ὅταν ἄκουσε, τὴν καλὴ τύχη τοῦ γείτονά της, κυριεύτηκε ἀπὸ ζήλια. Σκέφτηκε ὅτι κι ὁ σύζυγός της ἔπρεπε νὰ δοκιμάσει τὴν τύχη του μὲ τὸ ἴδιο ἄθλημα! Γέμισε ἕνα τεράστιο καλάθι μὲ σύκα, τὸ φόρτωσε στὶς πλάτες του καὶ τοῦ εἶπε:

«Πήγαινε τώρα στὸν αὐτοκράτορα. Ἀγαπάει πολύ τά σύκα καὶ θὰ σοῦ τὸ γεμίσει μὲ χρυσὰ νομίσματα».

Ὅταν ὁ σύζυγος πλησίασε τὶς πύλες τοῦ παλατιοῦ, εἶπε τὸ αἴτημά του στοὺς φρουρούς:

Ἔφερα αὐτὰ τὰ σύκα στὸν αὐτοκράτορα».

Ὅταν αὐτὸ μεταφέρθηκε στὸν αὐτοκράτορα, διέταξε νὰ στήσουν τὸν ἄνθρωπο στὸ διάδρομο τοῦ παλατιοῦ καὶ νὰ περάσουν ὅλοι ἐκτοξεύοντας ἐπάνω του τὰ σύκα.

Ἐπέστρεψε στὸ σπίτι καὶ στὴ σύζυγό του πονεμένος καὶ ἀπογοητευμένος. Ἐκείνη κοίταξε τὸν φουκαρά, μελανιασμένο, γέλασε πικρὰ καὶ εἶπε:

«Δὲν πειράζει. Ἂς δοῦμε καὶ τὴ θετικὴ πλευρά. Ἂν ἦταν καρύδια ἀντὶ γιὰ σύκα θὰ εἶχες ὑποστεῖ σκληρότερα χτυπήματα!»

Ἀπὸ τὸ Ταλμούδ, Claire Deakin
(ἀπόδοση ἀπὸ τὰ Ἀγγλικά: Κλήμης)

ΟΤΑΝ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΔΑΓΚΩΝΟΥΝ

Ένα ἀπὸ τὰ δυσκολοτέρα προβλήματα ποὺ ἔχουν νὰ ἀντιμετωπίσουν οἱ γονεῖς τῶν μικρῶν παιδιῶν, καθὼς αὐτὰ μεγαλώνουν, εἶναι ὅταν ἀρχίζουν νὰ δαγκώνουν τὰ ἀδέλφια τους, τοὺς ἴδιους, ἄλλα παιδιά, ἀκόμη καὶ αὐτοὺς ποὺ τὰ φροντίζουν. Ὅλα τά στοιχεῖα δείχνουν ὅτι ἕνα στὰ τέσσερα παιδιὰ θὰ ἐκδηλώσει αὐτὴ τὴ συμπεριφορὰ σὲ κάποιο στάδιο τῆς ἀνάπτυξής του.

Ἡ συμπεριφορὰ αὐτὴ ἑνὸς μικροῦ παιδιοῦ δημιουργεῖ ἄγχος στοὺς γονεῖς του καὶ οἱ ἀντιδράσεις τους εἶναι δυσανάλογες. Εἶναι πολὺ δύσκολο νὰ παραμείνουν ἤρεμοι καὶ νὰ διαχειριστοῦν σωστὰ καὶ ἀποτελεσματικά τό πρόβλημα.

Γιατί ὅμως τὰ παιδιὰ δαγκώνουν σὲ κάποια φάση τῆς ζωῆς τους;

Ὁ ἐντοπισμὸς τῆς αἰτίας τοῦ φαινομένου εἶναι τὸ κλειδὶ γιὰ νὰ ξεπεραστεῖ τὸ πρόβλημα. Οἱ λόγοι εἶναι πολλοὶ καὶ οἱ εἰδικοὶ συμβουλεύουν τοὺς γονεῖς νὰ παρατηροῦν μὲ προσοχὴ τὸ παιδὶ τους ποιὸν δαγκώνει, πότε, σὲ ποιὰ περίπτωση δαγκώνει, γιὰ νὰ δράσουν ἔγκαιρα, κατάλληλα καὶ ἀποτελεσματικά.

Τὰ παιδιὰ δαγκώνουν:

1ο. Γιὰ νὰ ἐκφράσουν τὰ συναισθήματά τους. Ἴσως νὰ ἀκούγεται περίεργο, ἀλλὰ τὰ νήπια δαγκώνουν, γιὰ νὰ ἐκφράσουν τὴν ἀγάπη τους. «Τὰ μικρὰ παιδιὰ πράγματι ἔχουν ἔντονα συναισθήματα, ἀλλὰ δὲν ξέρουν πῶς νὰ τὰ δείξουν», λέει ὁ κλινικὸς ψυχολόγος Dirk Flower. Τὸ δάγκωμα μπορεῖ νὰ εἶναι ἕνας ἔντονος τρόπος ἔκφρασης τοῦ θυμοῦ τους στὰ πρόσωπα ποὺ ἀρνήθηκαν νὰ ἐκπληρώσουν κάποια ἐπιθυμία τους. Μπορεῖ νὰ εἶναι καὶ θυμὸς ἀπέναντί σέ παιχνίδια τους ποὺ δὲν καταφέρνουν νὰ τὰ χειριστοῦν ὅπως θέλουν.

2ο. Πειραματίζονται. Τὰ μικρὰ παιδιὰ μαθαίνουν πὼς λειτουργεῖ τό σῶμα τους, βάζοντας πράγματα στὸ στόμα τους καὶ μερικὲς φορὲς τὰ δαγκώνουν. Συχνότερα τὸ κάνουν, ὅταν εἶναι ἡ περίοδος τῆς ὀδοντοφυΐας καὶ μερικὲς φορὲς ἐντονότερα πάνω στὸν ὑπερενθουσιασμό τους.

3ο. Γιὰ νὰ ἀμυνθοῦν. Τὰ μικρὰ παιδιὰ χρησιμοποιοῦν τὸ δάγκωμα ὡς ἄμυνα, ὅταν νιώθουν ὅτι ἀπειλοῦνται καὶ ἀδυνατοῦν νὰ χρησιμοποιήσουν τὸν λόγο, γιατί δὲν μιλᾶνε ἢ δὲν ἔχουν κατακτήσει ἀκόμη ἐπαρκῶς τὸ στάδιο τῆς ὁμιλίας. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ δημιουργοῦν γύρω τους μιὰ ζώνη ἀσφάλειας καὶ προστασίας.

4ο. Γιὰ ἔλεγχο. Μερικὰ παιδιὰ ξέρουν ὅτι τὸ δάγκωμα εἶναι ἕνας ἀποτελεσματικὸς τρόπος, γιὰ νὰ ἐξαναγκάσουν τοὺς γονεῖς καὶ τοὺς ἄλλους νὰ κάνουν τὸ δικό τους θέλημα. Δὲν γίνεται πάντα ἐνσυνείδητα. Ὑπάρχουν φορὲς ποὺ τὸ μικρότερο παιδὶ στὴν οἰκογένεια δαγκώνει, γιατί ἔτσι ἀποκτᾶ δύναμη·

ἀλλὰ καὶ γιὰ νὰ τραβήξει τὴν προσοχὴ τῶν ἄλλων ἔστω καὶ μὲ ἀρνητικὴ συμπεριφορά.

5ο. Στὴν ἀπογοήτευση ἢ τὴν ἀναστάτωση. Ὅταν τὸ μικρὸ παιδὶ θέλει νὰ πάρει πίσω τό παιχνίδι ἢ τὸ μπισκότο ποὺ τοῦ πῆραν καὶ δὲν μπορεῖ νὰ ἀντιμετωπίσει μιὰ κατάσταση καταφεύγει στὸ δάγκωμα. Ἢ ἀκόμη ἂν τὸ παιδὶ νιώθει πιεσμένο καὶ δὲν μπορεῖ νὰ βρεῖ τὶς κατάλληλες λέξεις γιὰ νὰ ἐκφράσει τὸ συναισθηματικό του κόσμο.

Πῶς μποροῦμε νὰ σταματήσουμε τὸ δάγκωμα;

Σὲ ὅλες τὶς περιπτώσεις ἀντιδροῦμε ἄμεσα ἀλλὰ διατηροῦμε τὴν ψυχραιμία. Ποτὲ δὲν ἀνταποδίδουμε μὲ δάγκωμα, γιὰ νὰ δείξουμε στὸ μικρὸ παιδὶ τὸν πόνο ποὺ προκαλεῖ ἡ πράξη του οὔτε μὲ ξύλο, χτυπώντας το. Τὰ ἀντίποινα εἶναι πολὺ ἐπικίνδυνος τρόπος παιδαγωγίας. «Ἁπλὰ διδάσκονται ὅτι ἡ βία προκαλεῖ βία» λέει ὁ ψυχολόγος Mallory Henson. Δὲν ἀγνοοῦμε, ὅμως, τὸ πρόβλημα. Τὰ παιδιὰ ἀμέσως πρέπει νὰ καταλάβουν ὅτι αὐτὸ ποὺ ἔκαναν ἦταν λάθος.

Ἔτσι:

α. Παρεμβαίνουμε ἄμεσα. Ἔχουμε τὰ μάτια μας ὀρθάνοιχτα γιὰ νὰ παρέμβουμε ἄμεσα. Παρατηροῦμε τὸ παιδί μας καὶ τὸ ἀπομακρύνουμε ἀπὸ τὸ πρόσωπο-θύμα. Δὲν τὸ ἐντάσσουμε σὲ μεγάλες ὁμάδες ἂν αὐτὸ εἶναι αἰτία νὰ ἐκδηλώσει τέτοια συμπεριφορά. Παρακολουθοῦμε τὴ συμπεριφορά του. Ἕνα ἀλάνθαστο σημάδι εἶναι ὅτι τὸ παιδί, πρὶν δαγκώσει, σφίγγει τὰ δόντια του.

β. Διδάσκουμε ὅτι αὐτὸ εἶναι λάθος. Χρησιμοποιοῦμε ἁπλὸ καὶ σταθερὸ λεξιλόγιο. « Τὸ δάγκωμα εἶναι λάθος συμπεριφορὰ» ἢ ἕνα σταθερὸ «ὄχι».

γ. Μαθαίνουμε πῶς νὰ ἐκφράζεται. Ὅταν ἔχουν ἠρεμήσει τὰ πράγματα προσπαθοῦμε νὰ μάθουμε στὸ παιδί μας νὰ ἐκφράζει τὰ συναισθήματά του μὲ ἕναν λιγότερο ὀδυνηρὸ τρόπο. Ἂν θέλει νὰ ἐκφράσει τὴν ἀγάπη του, τοῦ δείχνουμε πῶς νὰ ἀγκαλιάζει τοὺς ἀνθρώπους, ἀντὶ νὰ τοὺς δαγκώνει. Ἂν θέλει νὰ ἀμυνθεῖ, τοῦ μαθαίνουμε νὰ σηκώνει τὸ χέρι του γιὰ νὰ ἀπωθήσει μαλακὰ κάποιον ποὺ τὸ πλησιάζει.

δ. Ἐπαινοῦμε καλὲς συμπεριφορές. Ὅταν δοῦμε ὅτι τὸ παιδὶ μας συμπεριφέρεται καλά, δὲν δαγκώνει τὰ ἀδέλφια του, παίζει χωρὶς προβλήματα μὲ τὴν ὁμάδα του καὶ προχωρᾶ σωστά, εἴμαστε γενναιόδωροι στὸν ἔπαινο.

Πολλὲς φορές, ὅμως, οἱ προσπάθειες ποὺ καταβάλλουμε, γιὰ νὰ ἀποτρέψουμε ἀρνητικὲς συμπεριφορὲς τῶν παιδιῶν μας, πέφτουν στὸ κενό. Χρειάζεται ἀπὸ τὴν πλευρὰ μας ὑπομονή. Ἕνα σχέδιο δράσης εἶναι πιὸ δύσκολο ἀπ' ὅ,τι φαίνεται. Ὁ οἰκογενειακὸς θεραπευτὴς David Spellman τονίζει: «Αὐτὲς οἱ μέθοδοι, ποὺ χρησιμοποιοῦμε, δὲν εἶναι ἐπιστήμη πυραύλων, ἀλλὰ χρειάζονται προγραμματισμὸ καὶ ἀποφασιστικότητα». Γιὰ νὰ ἔχουμε ἀποτελέσματα χρειάζεται συνεργασία. Ὅλη ἡ οἰκογένεια, ἀλλὰ καὶ ὅσοι ἐμπλέκονται στὴν ἀγωγὴ τοῦ παιδιοῦ, παπποῦδες, νηπιαγωγοί, ἐνήλικες ποὺ τὰ φροντίζουν κ.λ.π. ὀφείλουν νὰ βρίσκονται στὴν ἴδια πλευρά. Μικτὰ ἢ ἀντιφατικὰ μηνύματα, ποὺ προσλαμβάνουν τὰ παιδιά, τὰ μπερδεύουν καὶ τὰ δυσκολεύουν. Ἀντίθετα σαφεῖς καὶ θετικὲς ἐντολὲς τὰ βοηθοῦν μὲ τὸ πέρασμα τοῦ χρόνου νὰ υἱοθετήσουν σωστὲς συμπεριφορές.

Ἀθαν. Ἀστ. Γκάτζιος